

V současné době se termín evaluace stal jedním z nejvíce frekventovaných jak v pedagogické teorii, tak i v dokumentech vzdělávací politiky a v pedagogické praxi. Co vlastně tento pojem vyjadřuje?

Výraz evaluace je v češtině poměrně nový. Původ termínu je v latině, sloveso *valere* znamená být silný, mít platnost, závažnost. Z latiny se toto slovo přeneslo do angličtiny, kde anglický výraz pro evaluaci je *evaluation* a znamená obecně určení hodnoty, ocenění.

Evaluace je proces systematického shromažďování a analýzy informací podle určitých kritérií za účelem dalšího rozhodování (Bennet a kol., 1994).

Tato definice naznačuje, že evaluace by měla být:

- systematická, tzn. explicitně vymezená oblast a její struktura;
- provedena správně metodicky;
- prováděna pravidelně;
- řízena podle předem stanovených kritérií;
- použitelná pro rozhodování a další plánování.

Současně s pojmem evaluace se vyskytují i další pojmy: ***hodnocení, sebehodnocení a autoevaluace (sebe-evaluace)***. Pokusme se i tyto pojmy velmi stručně objasnit a uspořádat vztahy mezi nimi. Termín evaluace pokrývá širší, komplexní význam. Evaluace vyjadřuje souhrnně teorii, metodologii a praxi veškerého hodnocení nejrůznějších vzdělávacích jevů.

Hodnocení se častěji užívá v širších kontextech běžné školní praxe, např. hovoří se o hodnocení žáků, práce učitelů apod. (Průcha, 1995)

Sebehodnocení je pojímáno jako neplánované a necílené nahodilé hodnocení každodenní praxe, které provádí každý jedinec bez dlouhodobější přípravy.

Pod pojmem autoevaluace (sebe-evaluace) rozumíme systematicky připravené a plánované hodnocení, směřující podle předem stanovených kritérií k předem stanoveným cílům. (Roupec, 1997)

Autoevaluace je proces systematického sběru a analýzy informací za účelem vytvoření soudů o hodnotách založených na spolehlivých důkazech (Rogers a Badham, 1994). Tyto soudy se zaměřují na zjištění stavu dosažených konkrétních cílů. Měly by tedy vést rozhodování v oblasti rozvoje. Autoevaluace je často stavěna do kontextu cyklu monitorování, analýzy a revizí. (Tipple, 1989):

- Monitorování je proces sběru a prezentování informací ve vztahu ke konkrétním cílům na systematickém základě. Vždy by mělo být vedeno s konkrétním úmyslem, toto úsilí by mělo být něčím zdůvodněno.
- Autoevaluace přivádí tento proces o krok dále tím, že jsou informace analyzovány a vytvořeny soudy o hodnotách.
- Revizí se rozumí reflexe postupu prostřednictvím dat z autoevaluace za účelem vytvoření rozhodnutí pro strategického plánování.

Autoevaluace (sebe-evaluace) školy je systematickým hodnocením dosažených cílů dle předem stanovených kritérií, prováděným pracovníky školy. Je autoregulačním mechanismem vlastní pedagogické práce školy. Poskytuje zpětnou vazbu o kvalitě a úrovni dosažených cílů vzhledem k projektovaným cílům. Vzhledem k tomu, že v české pedagogické literatuře je využíváno pojmů sebe-evaluace a autoevaluace ve stejném významu, doporučujeme rovněž využívat těchto pojmů stejným způsobem.

Schematicky lze tyto rozdíly mezi hodnocením a evaluací shrnout následujícím způsobem:

HODNOCENÍ (neřízené hodnocení)	EVALUACE (řízené hodnocení)
<p>Kritéria:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ nejsou vymezena; ○ indikátory výkonu nejsou stanoveny explicitně; ○ nejsou sdílěna mezi partnery. 	<p>Kritéria:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ jsou vymezena explicitně a odsouhlasena; ○ jsou stanoveny specifické oblasti priorit založené na vymezených cílech; ○ jsou formulovány indikátory výkonu.
<p>Evaluační plán:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ není přesně stanoven; ○ není jasné, co kdo bude dělat; ○ není konzistentní s cíli; ○ není připravován záměrně, je použit v případě potřeby. 	<p>Evaluační plán:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ je strukturovaný; ○ je daná jasná odpovědnost; ○ jsou definovány explicitní vztahy s cíli; ○ vyžaduje detailní plánování.
<p>Metody:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ nejsou předem stanoveny; ○ metody jsou nekonzistentní; ○ nepromyšlená analýza dat. 	<p>Metody:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ systematické; ○ přesně určené zdroje dat; ○ použit reprezentativní vzorek; ○ evaluační nástroje odpovídají metodám použitým pro sběr dat; ○ systematická analýza dat; ○ vypracování zprávy.

Citace:

[1] - BENNET, R ; GLATTER, R. ; LAVARIC, R.. London, 1994.

[2] - NEZVALOVÁ, D. *Kvalita a její řízení ve škole. Učitelské listy č. 2, roč. 9, s. 6 - 8.* 2001.

[3] - NEZVALOVÁ, D. *Jak pojmáme kvalitu a řízení kvality ve vzdělávání. Referát na konferenci Řízení kvality ve vzdělávání, Olomouc.* 2001.

[4] - NEZVALOVÁ, D. *Pedagogická evaluace ve škole.*

Učitelství č. 4, Příloha pro ředitele, s. I - IV. 2001.

[5] - NEZVALOVÁ, D. *Pedagogická evaluace ve škole.*
In: Eger, L.: Komunikace školy s veřejností, s. 52 - 65.
Plzeň, 2001.

[6] - PRŮCHA, J ; WALTEROVÁ, E. ; MAREŠ, J..
Pedagogický slovník. Praha, 1995.

[7] - PRŮCHA, J. *Pedagogická evaluace.* Brno, 1996.

[8] - ROGERS, L ; BADHAM, L.. *Evaluation in the
management cycle.* *In: Bennett, N. (ed): Improving
educational management through research and
consultancy.* London, 1994.

[9] - ROUPEC, P. *Vedení školy. Autoevaluace.* Praha,
1997.

[10] - RÝDL, K. et al. *Sebehodnocení školy.* Praha:
Strom, 1998.

[11] - TIPPLE, C. *Measuring achievement.* *Education, 29.*
1989.

Přiřazené DUM:

Príspevek nemá přiřazený žádné DUM.